

Belangrijkste elementen van een living lab (en casuïstiek)

voor professionalisering in de praktijk

Hans de Bruin en Gabriëlle Rossing, 20 september 2017

Uitgangspunten voor het werken en leren in een living lab

- Er is een **programma van maatschappelijke uitdagingen** (bijv. een onderzoeksprogramma)
 - waaraan in living labs wordt gewerkt,
 - waarin de verschillende betrokkenen een gezamenlijke verantwoordelijkheid en doel hebben, en
 - waarin de betrokkenen hun eigen, specifieke rol spelen en aandeel hebben. Zo ook studenten - zij zijn immers onze aanstaande collega's. Dit kan in een vorm van leermeester-gezel. Dit betekent dus dat er geen sprake meer is van de constructie opdrachtgever-opdrachtnemer.
- Er is een continu proces gaande van gezamenlijk **leven lang leren** & opzoek gaan en werken aan **duurzame verbeteringen** en **handelingsperspectieven** voor de maatschappelijke uitdagingen. Opgedane inzichten worden toegevoegd aan een BoKS.
- Bekwaamheid hierin kan worden aangetoond (bijvoorbeeld in de vorm van een diploma) aan de hand van behaalde, **geselecteerde competenties** (zie [competenties systeemdenken](#)).

Randvoorwaarden voor de ontwikkeling van een living lab

- Er zijn veel verschillende, relevante **betrokkenen** met uiteenlopende belangen.
- Betrokkenen kunnen een **gezamenlijk doel** formuleren en daaruit **thema's** kunnen distilleren: zij proberen **de uitdagende situatie goed te begrijpen** en de **grenzen daarvan te bepalen** (wat neem je wel en niet mee in je onderzoek of project, en waarom?).
- Het is mogelijk
 - i. om te **begrijpen** wat er speelt en kritisch te **reflecteren** op de inhoud en het proces van de uitdaging, het 'groepsleren' en de individuele rol. Dit leidt tot gevalideerde *Bewustwording*.
 - ii. dat de betrokkenen **samen opzoek willen** naar breed gedragen verbeteringen (co-creatie), dat zij daarvoor een **Coalition of the Willing** vormen, verantwoordelijkheid delen en dat zij de uitdaging vanuit **systeemdenken** benaderen. Dit leidt naar *Vertrouwen*.
 - iii. om **continue** te werken aan en te **zoeken naar duurzame verbeteringen** en om te kunnen interveniëren, door middel van de **dialogoog** en **leven lang leren**. Dit leidt tot *Verbondenheid*.